

«Дарогаю жыцця Адама Міцкевіча»

(225 год з дня нараджэння Адама Міцкевіча (1798-1855 гг.),
беларускага паэта, пісьменніка, перакладчыка і драматурга)

Адам Міцкевіч – адзін з вядомых паэтаў Польшчы і Беларусі.

Ён аказаў вялікі ўплыў на станаўленне польскай, літоўскай, беларускай і ўкраінскай літаратуры XIX стагоддзя. У Польшчы лічыцца адным з трох найвялікшых польскамоўных паэтаў эпохі рамантызму. Беларускія літаратуразнаўцы лічаць Міцкевіча адным з родапачынальнікаў новай беларускай літаратуры, творы Міцкевіча ўключаны ў школьную праграму беларускай літаратуры.

Жыццё і творчасць Адама Міцкевіча

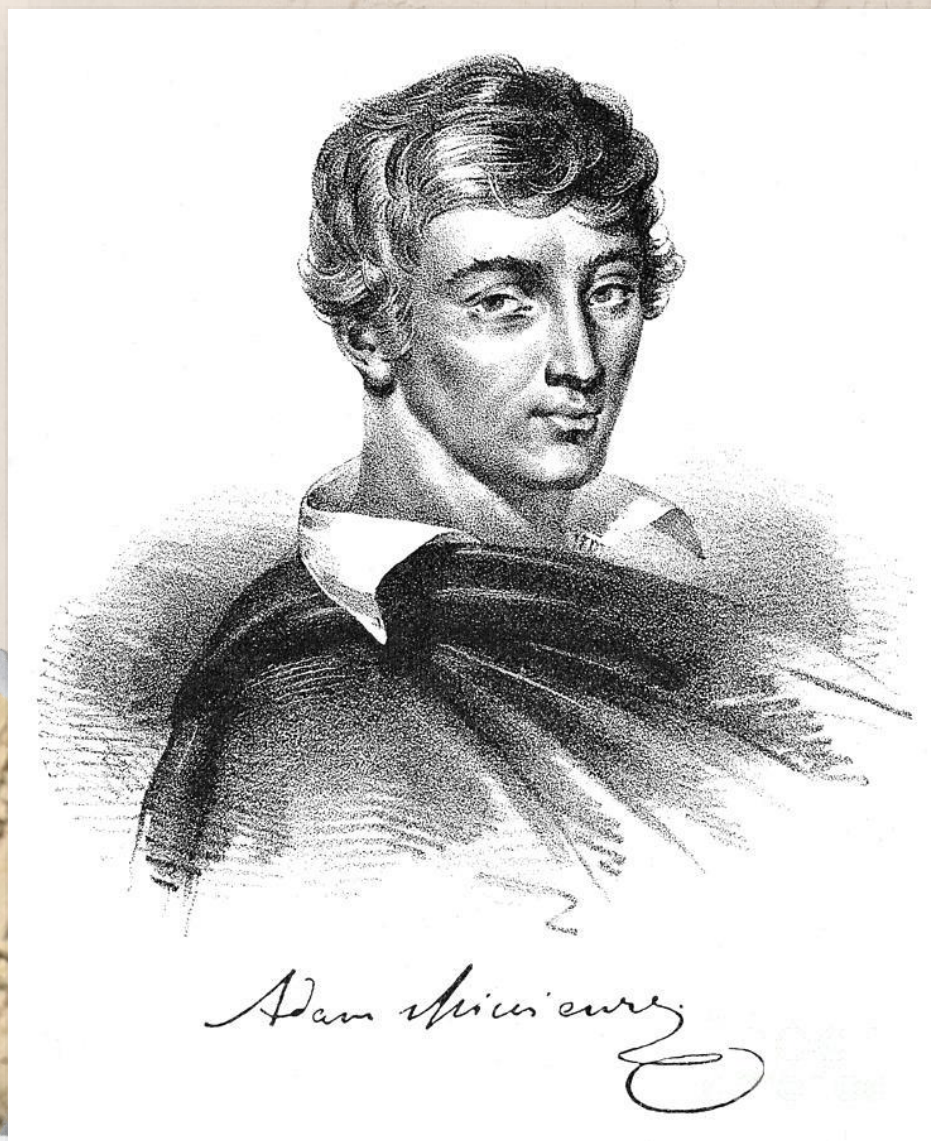
Месца нараджэння паэта – хутар Завоссе, які знаходзіцца недалёка ад горада Навагрудак. Раней гэтай зямлёй валодала Рэч Паспалітая, пасля чаго яе далучылі да Расіі. Цяпер гэта беларуская тэрыторыя, таму беларусы вельмі шмат ведаюць пра біяграфію, творчасць і асабістае жыццё Адама Міцкевіча.

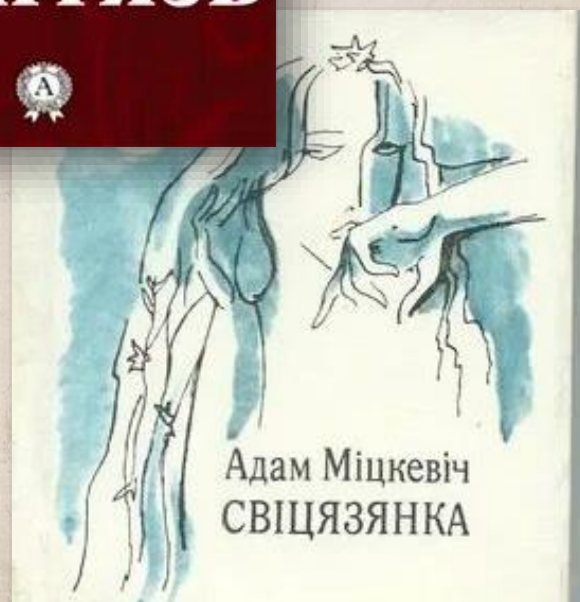
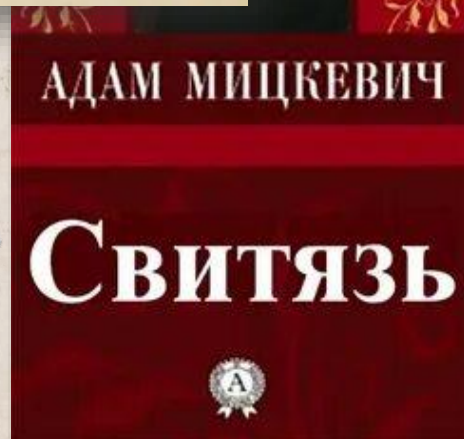
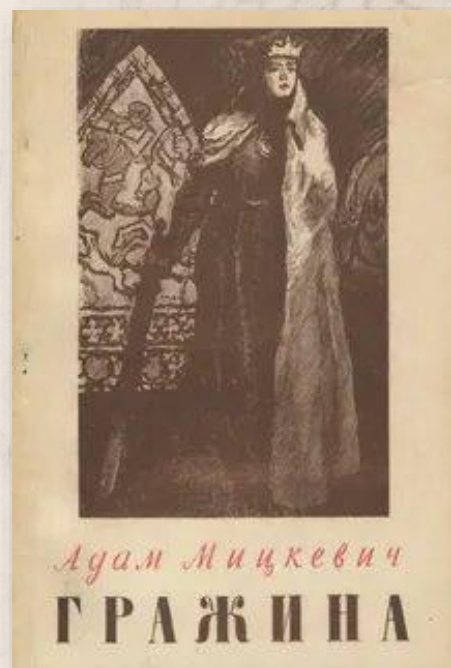
Яго бацьку звалі Мікалаем, ён належаў да старадаўняга роду ў Літве. Ён вучыў сваіх сыноў любіць Радзіму і паважаць польскіх шляхцічаў. Маці Адама – Барбара, з сям’і сціпрых служачых.

З 1805 па 1815 г. Адам вучыўся ў школе манахаў-дамініканцаў, дзе і пачаў сур'ёзна захапляцца літаратурай. У 1815 годзе Міцкевіч становіцца студэнтам Віленскага ўніверсітэта. Спачатку ён вучыўся на фізіка-матэматычным аддзяленні, потым перавёўся на гістфак. З 1817 года ўдзельнічаў у стварэнні і дзейнасці патрыятычных моладзевых гурткоў філаматаў і філарэтаў, напісаў праграмныя вершы («Ода да юнацтва» і іншыя).

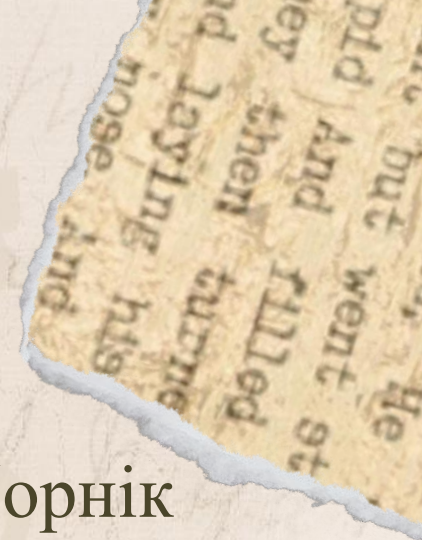
У 1819 годзе Міцкевіч скончыў універсітэт і пачаў працаваць выкладчыкам у г. Коўна (сучасным Каўнасе). Сярод чыноўнікаў былі людзі, якія рабілі спробы адхіліць Адама ад палітыкі і таемных таварыстваў. Менавіта гэта заахвоціла Міцкевіча да стварэння рамантычных балад і паэм. У іх ён апісваў свае палітычныя погляды.

У 1822 годзе выходзіць першы зборнік вершаў паэта. Праз год у публікацыю выйшаў і другі том, з паэмамі «Гражына» і «Дзяды».

Падарожнічаючы Міцкевіч не спыняе займацца творчасцю. Адам становіцца аўтарам уласнай праграмы, якую ён будзе, выкарыстоўваючы легенды і вераванні народа. Сярод рамантычных твораў Міцкевіча найбольш вядомымі з'яўляюцца «Свiцязь», «Свiцязянка», «Парыс» і «Рамантыка». Выпуск «Крымскіх санетаў» паэта адбыўся, пасля падарожжа па Расіі. Галоўная тэма «Крымскіх санетаў» – гэта адзінства чалавека і прыроды.

У 1823 годзе царскія ўлады арыштавалі Міцкевіча за прыналежнасць да асацыяцыі філаматаў. У 1824 годзе быў вынесены прысуд суда, аб выгнанні Адама ўглыб Расіі.

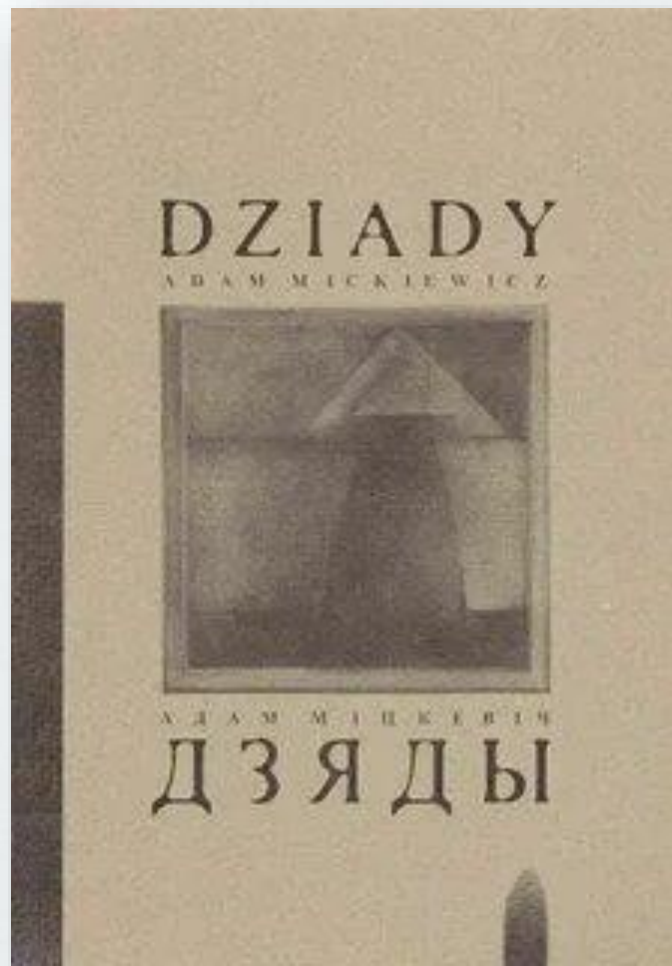
Спачатку паэт прыбыў у Пецярбург, потым у Адэсу, адкуль здзейсніў паездку ў Крым, затым паехаў у Маскву, а потым у 1828 годзе, зноў у Пецярбург. Пяцігадовае знаходжанне ў Расіі было для яго плённым часам. Ён апынуўся ў ліку культурна-літаратурных элітаў Масквы і Санкт-Пецярбурга, якія хвалілі і шанавалі яго талент.

У Расіі ён пазнаёміўся з асяроддзем будучых дзекабрыстаў, ён таксама пазнаёміўся з Аляксандрам Пушкіным. Паміж імі хутка завязаліся сяброўскія і даверлівыя адносіны.

У 1828 г. выйшла паэма «Конрад Валенрод» з прысвячэннем імператару Мікалаю І. Апавядае пра барацьбу насельніцтва Літвы з крыжакамі. Галоўны персанаж – трагічны герой, самотны змагар у табары ворага, які ахвяруе асабістым шчасцем дзеля выратавання свайго народа. Літовец па паходжанні, уяўна адрокся ад сваёй Радзімы і які стаў на чале Тэўтонскага ордэна, ён сваім падступствам вядзе ордэн да катастрофы. Паэма прачытвалася сучаснікамі, як алюзія барацьбы палякаў з прыгнятальнікамі і вырашэнне праблемы прымірэння маралі з палітыкай.

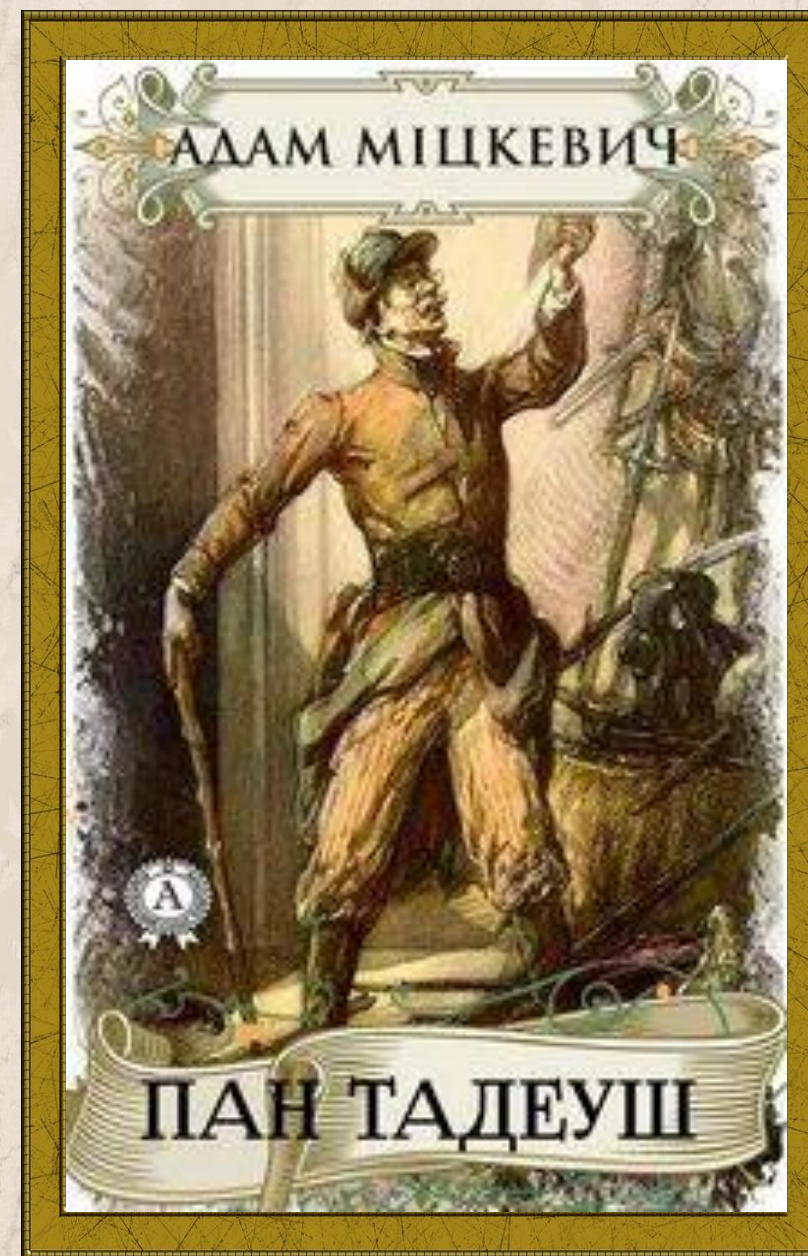

Чытачы вельмі любяць паэмы Адама Міцкевіча «Альпухара» і «Аповесць Вайдэло́та». Гэтыя паэмы былі выпушчаныя ў той жа перыяд, што і паданне пра Валенрода, але сэнсавая нагрузка ў іх была ўжо іншай.

Знаходзячыся ў еўрапейскіх краінах, Міцкевіч працягвае працаваць над сваёй паэмай «Дзяды». Галоўны герой паэмы пераўвасабляецца і звяртаецца да Бога, заклікаючы аб справядлівасці ў дзяржаўнай асяроддзі і пра тое, каб народ не прыгнэталі. Менавіта прызма казкі дазволіла Міцкевічу падрабязна апісаць дэспатызм манархічнага ладу.

Шматжанравае і самае вядомае тварэнне паэта – «Пан Тадэвуш». Яго Міцкевіч напісаў у 1834 годзе. Паэма неўзабаве атрымала нацыянальны характар. Аўтарам было апісана таварыства ў Польшчы, якое рыхтуецца да ўводу ў краіну напалеонаўскіх войскаў. Твор мае шчаслівы канец, які, на жаль, у рэальнасці не адбыўся.

Літаратура 19-га і 20-га стагоддзя поўная цытатамі і спасылкамі менавіта на яго тварэнні. Польскія тэатральныя дзеячы ўзялі як базіс для п'ес яго творы, а рэжысёр Анджэй Вайда зняў кінакарціну «Пан Тадэвуш» у 2000 годзе.

АСАБІСТАЕ ЖЫЦЦЁ АДАМА МІЦКЕВІЧА

Сапраўдная сям'я з'явілася ў Міцкевіча ў 1834 годзе. Ён ажаніўся на Цаліне Шіmanoўскай, дачкі вядомай піяністкі і кампазітара Марыі Шыmanoўскай, якая нарадзіла яму шасцярых дзяцей: дочак Марыю і Хелену, а таксама сыноў Уладзіслава (1838-1926) - славутага дзеяча польскай эміграцыі, Юзэфа (1850-1938), Аляксандра і Яна.

Ён зарабляў грошы для сям'і выкладаннем, таксама не забываючы аб сваёй публічнай дзейнасці.

МОВА АДАМА МІЦКЕВІЧА

На мове, з дапамогай якой пісаў свае творы Адам Міцкевіч, гаварыла польская шляхта, якая жыла на тэрыторыі Літвы і Беларусі. Сам Міцкевіч таксама ставіўся да яе. Мова змяшчае шмат фраз, менавіта з беларускай мовы, адметнай асаблівасцю якой з'яўляюцца мясцовыя гаворкі. Іх называюць «правінцыялізмамі», іх у сваю мову паэт уключаў наўмысна, жадаючы падкрэсліць сваё асабістае паходжанне.

Жамойцкі гоман літоўскай мовы быў запісаны паэтам у выглядзе фрагментаў у Францыі, ў Парыжы, дзе ён сустрэўся з Л. Капыльскім, адным са сваіх сяброў. Яны гулялі ў шахматы і спявалі песні як на польскай, так і на літоўскай мовах. Міцкевіч пачуў жамойцкі гоман у песнях, выкананых Карыльскім і пачаў запісваць іх. Пасля яго сын Уладзіслаў апублікаваў гэтыя запісы ў 1908 годзе.

У 1855 годзе паэт адпраўляецца ў Канстанцінопаль з планамі сфармаваць яшчэ адну арганізацыю, якая б аб'яднала французскі і англійскі народы. Мэтай гэтага аб'яднання была барацьба супраць расійскага народа ў часы вайны ў Крыме. Новыя планы натхнілі Міцкевіча, аднак ім не наканавана было ажыццявіцца: ён заразіўся халерай і памёр. Паэт быў пахаваны ў Парыжы, пазней перавезены ў Кракаў, у Вавельскі сабор.

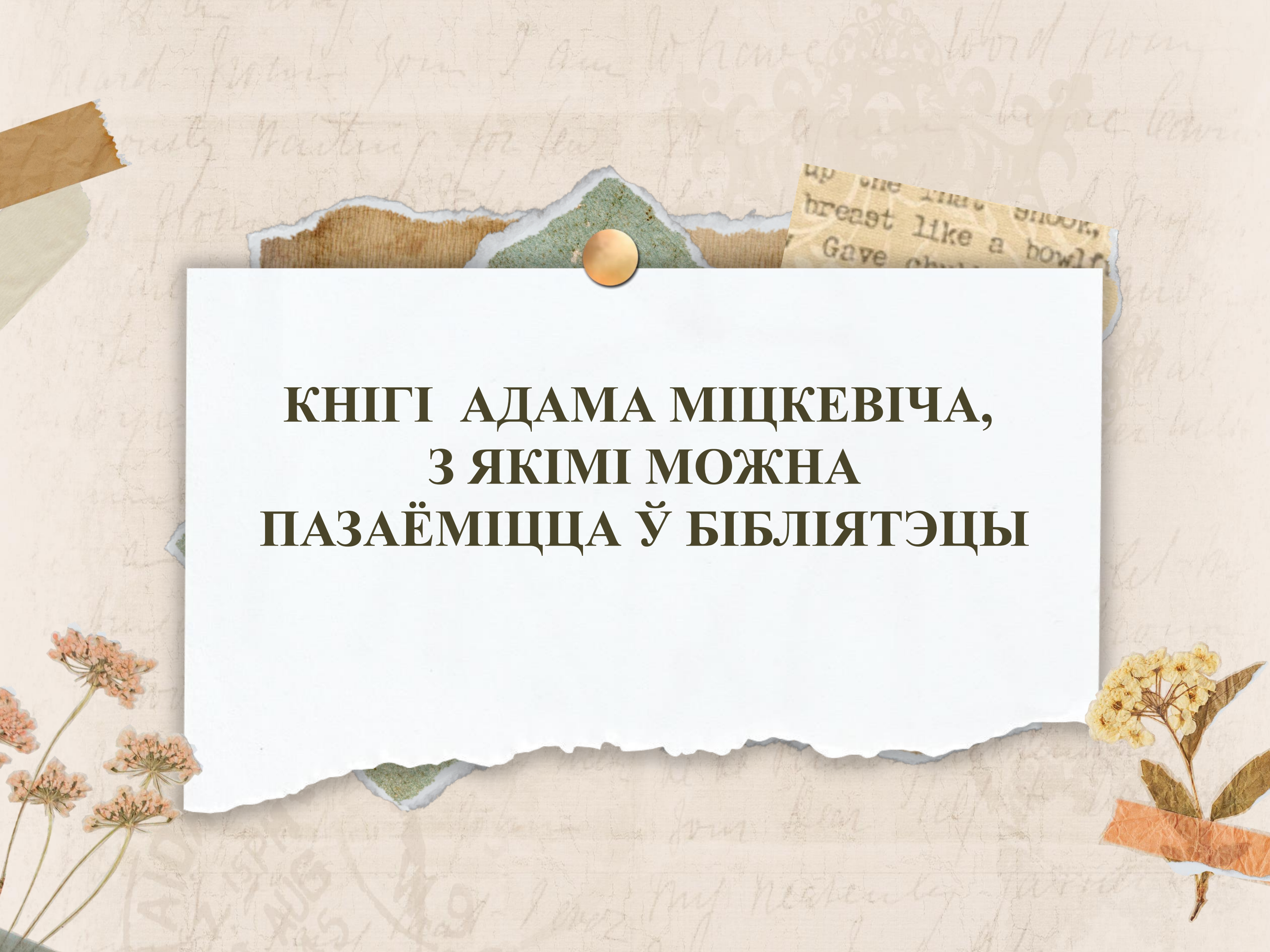

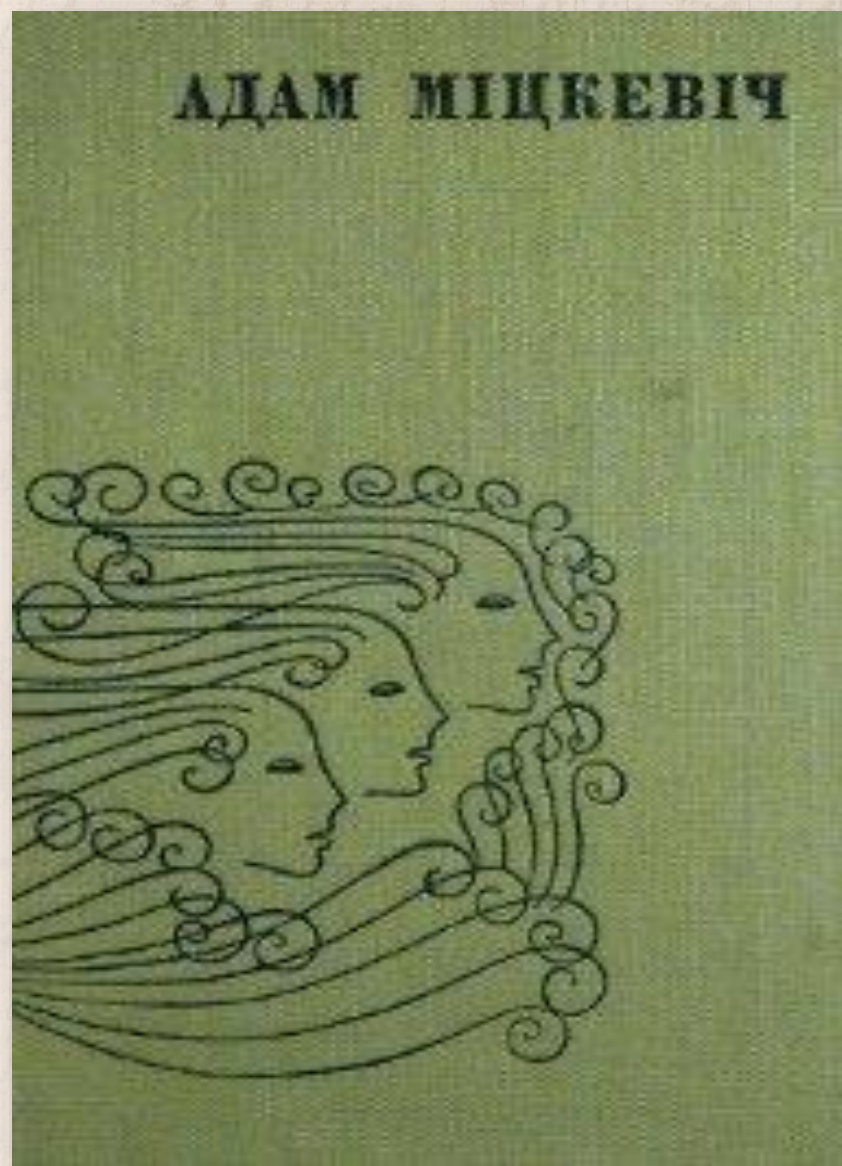
Творы Міцкевіча - поўнасьцю або
фрагменты - неаднаразова
перакладаліся на больш чым 20 моў
свету.

Помнікі можна ўбачыць у такіх
гарадах, як Познань, Варшава, Парыж і
Кракаў, а Польшкая бібліятэка, якая
знаходзіцца ў Парыжы, можа
пахваліцца ўнікальным музеем, дзе
захоўваюцца асабістыя рэчы Міцкевіча:
гэты музей заснаваў адзін з яго сыноў у
пачатку 20-га стагоддзя.

У горадзе Наваградку, у доме, дзе
пражывалі бацькі Адама Міцкевіча,
знаходзіцца дом-музей паэта.

**КНИГІ АДАМА МІЦКЕВІЧА,
З ЯКІМІ МОЖНА
ПАЗАЁМІЦЦА Ў БІБЛІЯТЭЦЫ**

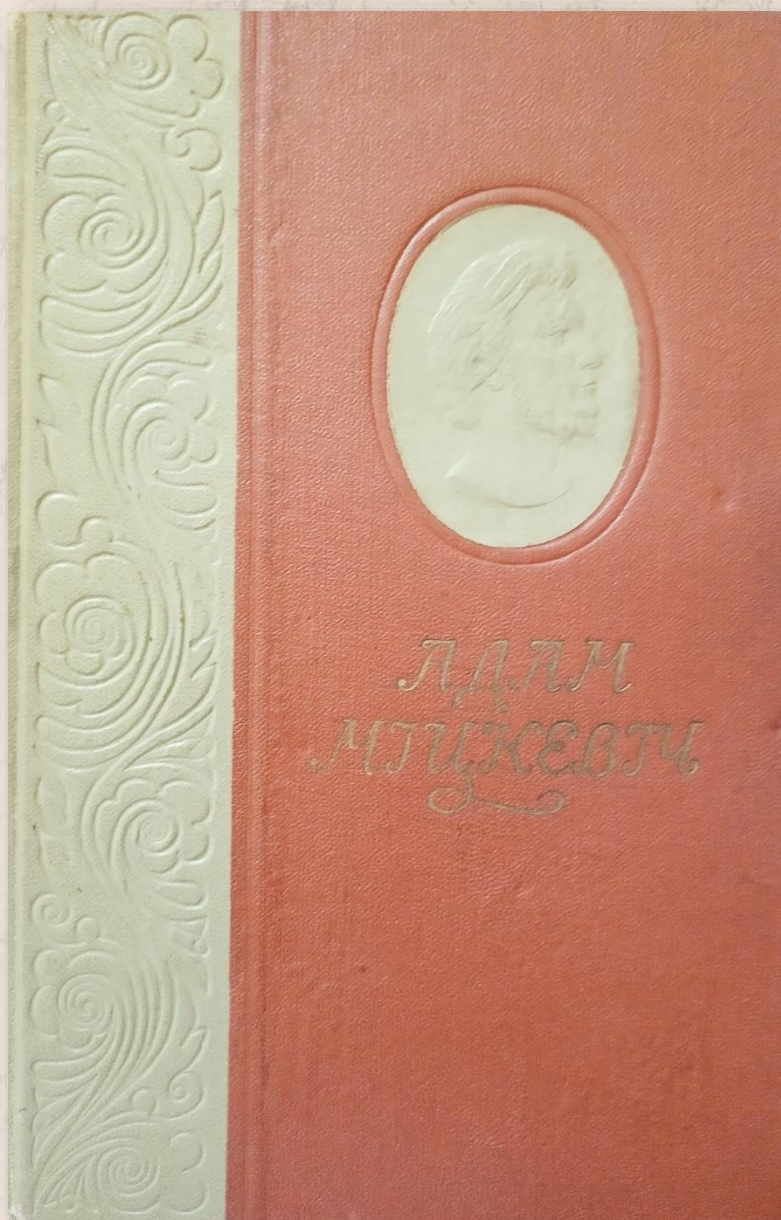

М 703 з. н.

Міцкевіч, А.

Зямля навагрудская, краю мой
родны... / А. Міцкевіч. - Мінск :
Беларусь, 1968. - 184 с.

У зборнік выбранных твораў
выдатнага польскага паэта ўключаны
санеты, баллады, вершы і ўрыўкі з
паэм, у якіх апяваецца прыгажосць
беларускай зямлі.

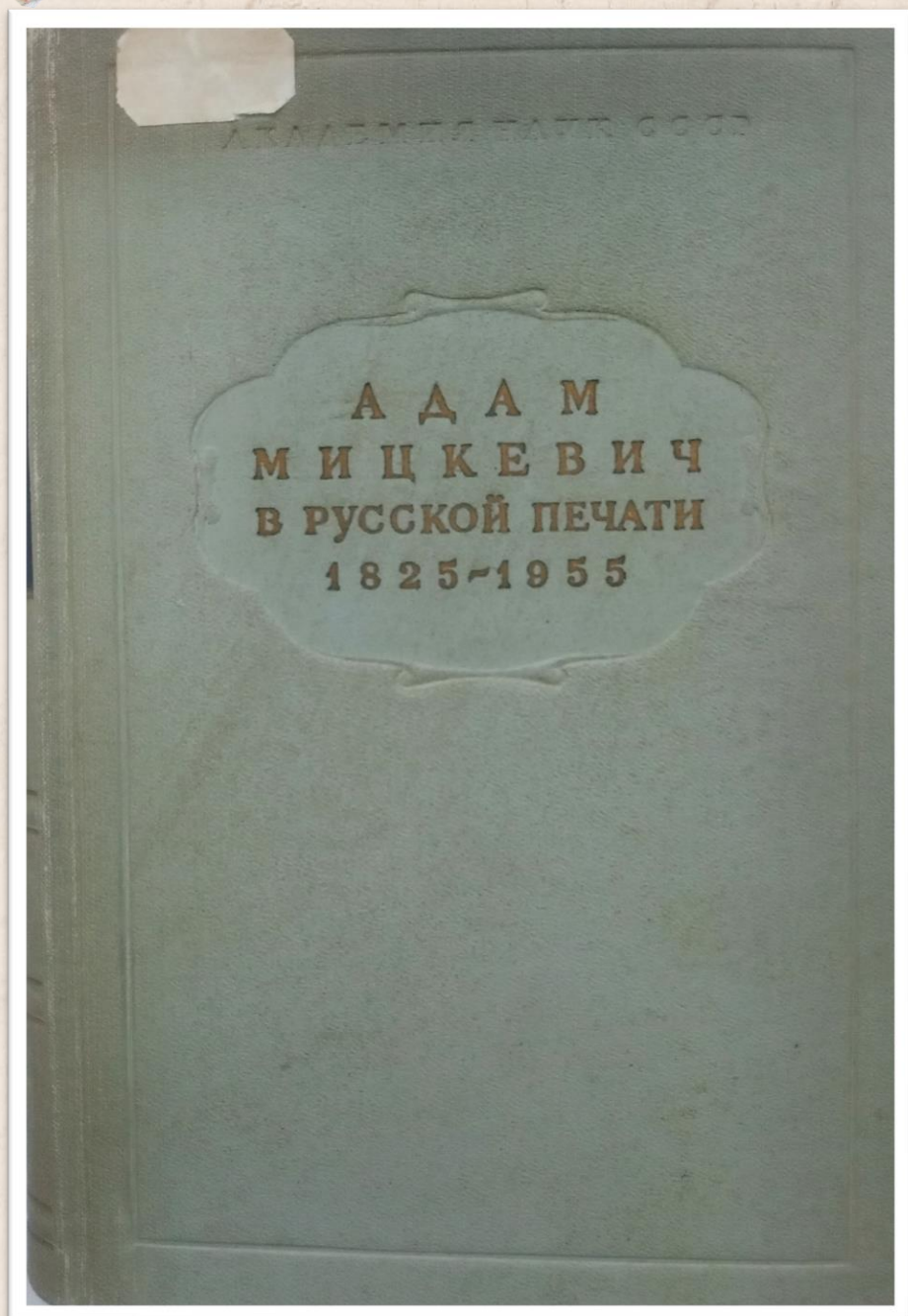

М 703 в.т.

Мицкевич, А.

Выбранные творения / А. Мицкевич ; склад. Я. Брыль ; рэд. М. Танк. - Минск : Дзяржаўнае выдавецтва БССР, 1955.

У палавіне жыццёвага шляху паэт быў разлучаны з зямлёй свайго нараджэння і маладосці. Ад таго часу ён становіцца вечным вандроўнікам, пілігрымам, паводле ўласнага паэтычнага азначэння. Але ні на адну хвіліну не гасне ў ім любоў да радзімы, да зняволенага народа. Каля швейцарскіх азёр бачыць ён пакалыхванне хваль роднага Свіцязя, мясцовыя горы нагадваюць яму маляўнічыя ўзгоркі Новагрудчыны, а ў шумным Парыжы ўспамінае ён ... «край шчаслівы, убогі і цесны... Як там усё належала нам, як помнім мы ўсё, што абкружала нас: ад ліпы, якая сваёй цудоўнай кронай давала цень дзецям з усяе вёскі, да кожнай ручаіны і каменя».

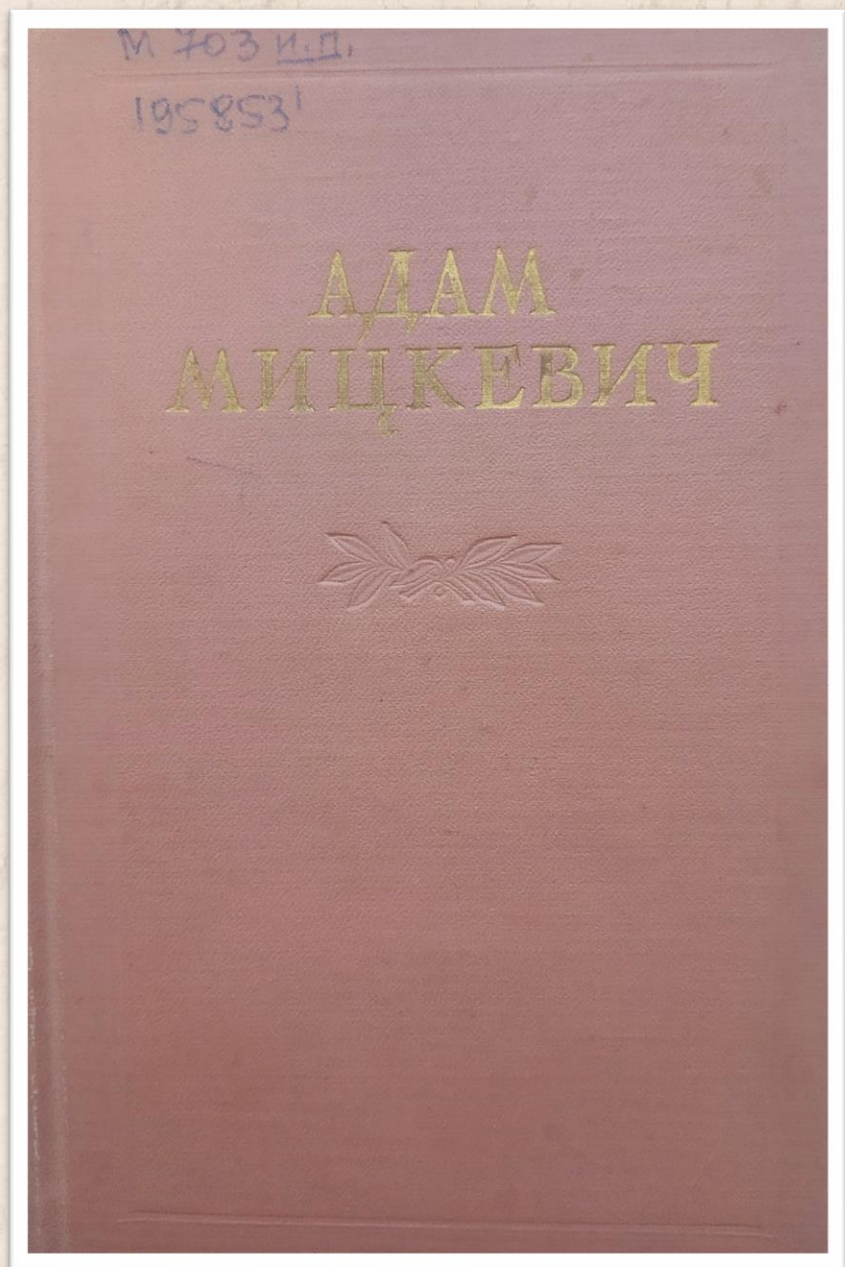
012

М 703 а.

Мицкевич, А.

Адам Мицкевич в русской печати 1825-1955 : библиогр. материалы / А. Мицкевич ; сост. Б. М. Богатырь [et al.] ; Академия наук СССР, Институт русской литературы (Пушкинский дом). – М. ; Л. : Академия наук СССР, 1957. – 599 с.

Библиография состоит из двух основных отделов: в первом перечислены русские переводы произведений Мицкевича за 1825-1955 годы; во втором перечислены книги, статьи, документальные и мемуарные материалы о Мицкевиче на русском языке, опубликованные за тот же период времени.

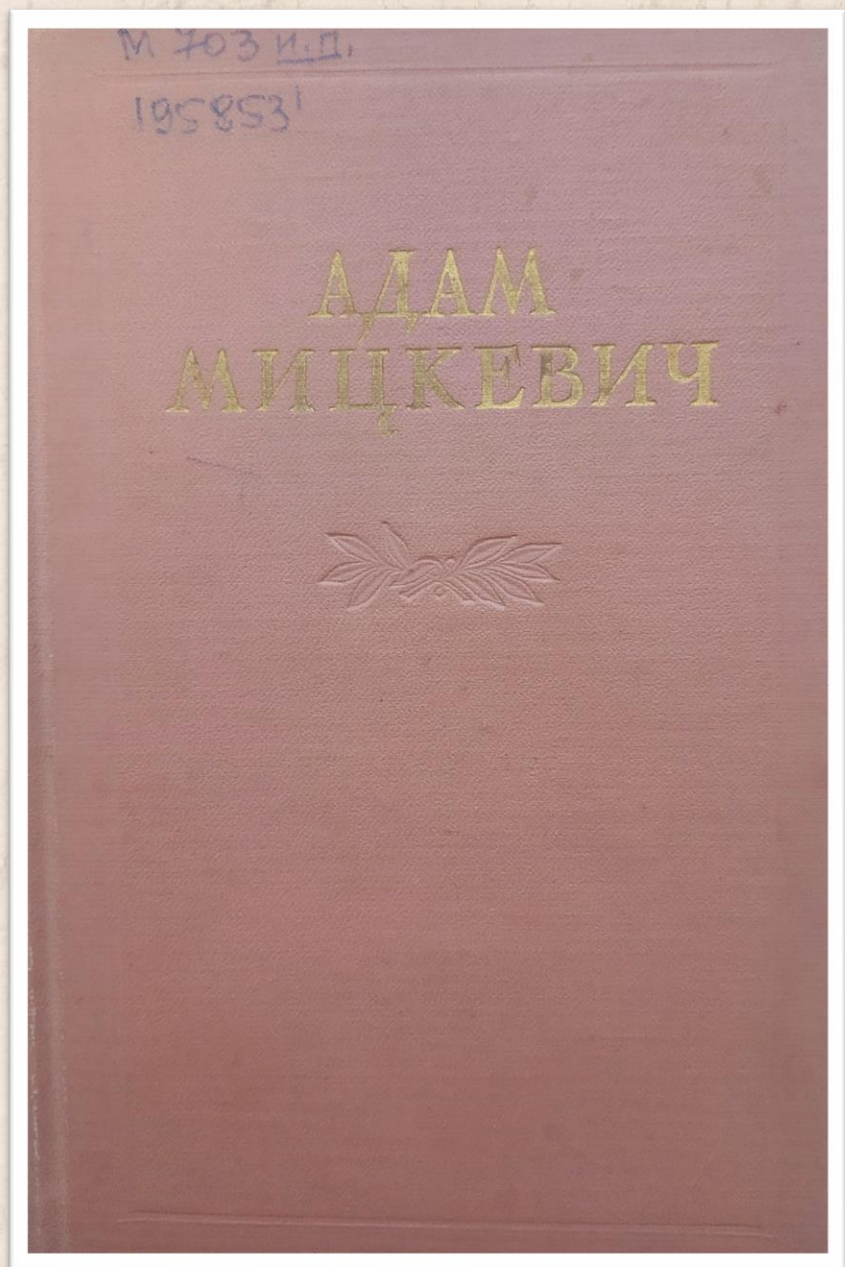
И(Пол)

М 703 и. п. / 1

Мицкевич, А.

Избранные произведения : в 2 т. / А.
Мицкевич. – М. : Государств. издательство
художественной литературы, 1955.

Т. 1 : пер. с пол. – 1955. – 432 с.

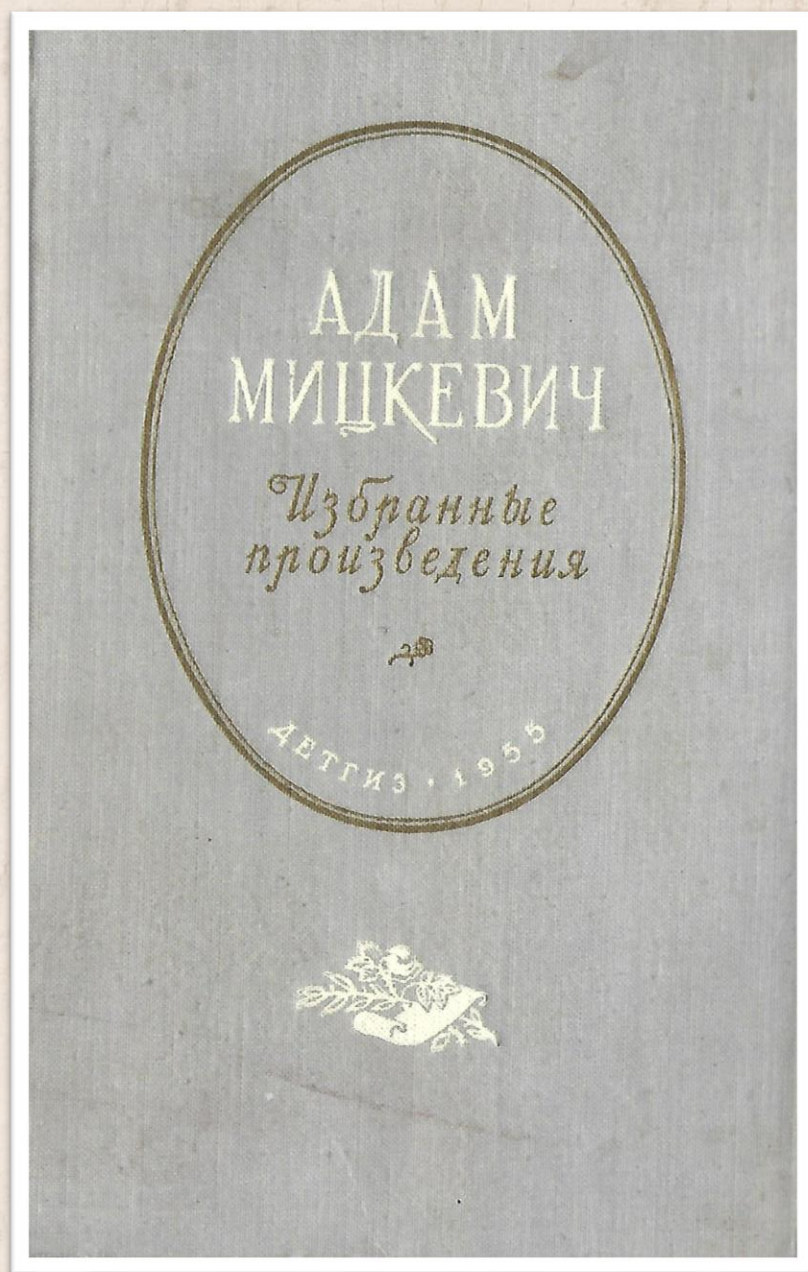
И(Пол)

М 703 и. п. / 2

Мицкевич, А.

Избранные произведения : в 2 т. / А.
Мицкевич. – М. : Государств. издательство
художественной литературы, 1955.

Т. 2 : пер. с пол. – 1955. – 608 с.

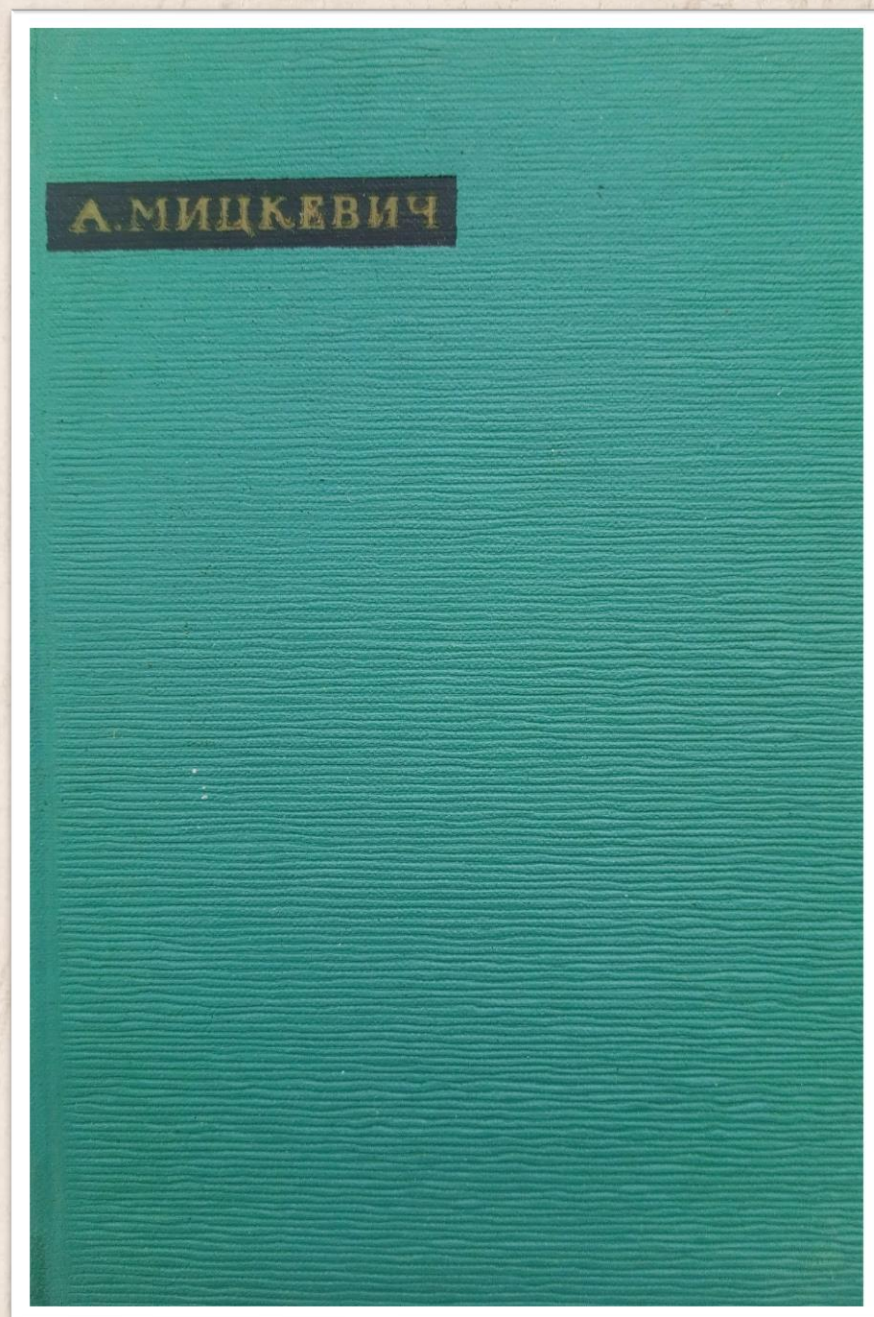

И(Пол)

М 703 и. п.

Мицкевич, А.

Избранные произведения : пер. с пол. / А.
Мицкевич. — М. : Государственное
издательство детской литературы
Министерства просвещения РСФСР, 1955. —
520 с.

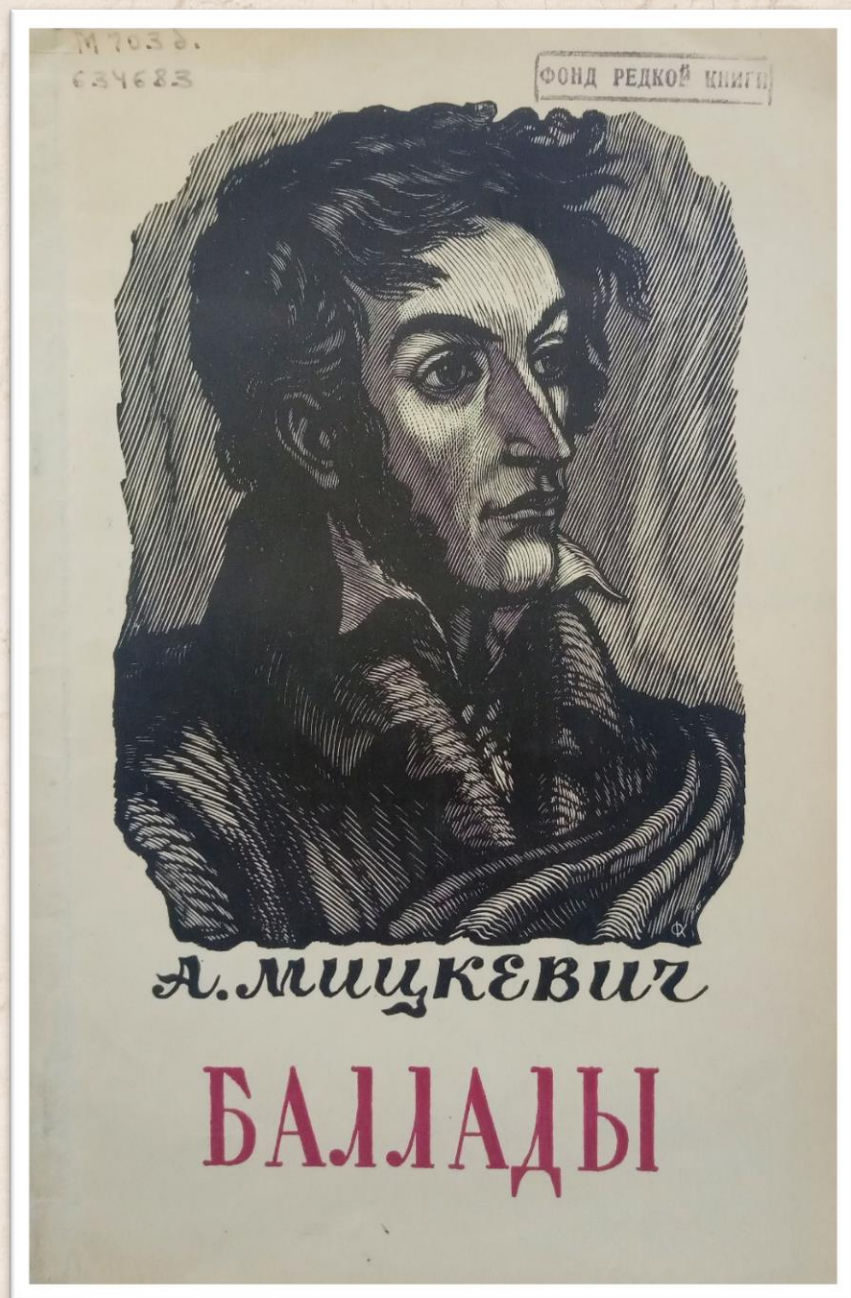

И(Пол)

М 703 л.

Мицкевич, А.

Лирика : пер. с пол. / А. Мицкевич. – М. :
Государств. издательство художественной
литературы, 1963. – 198 с.

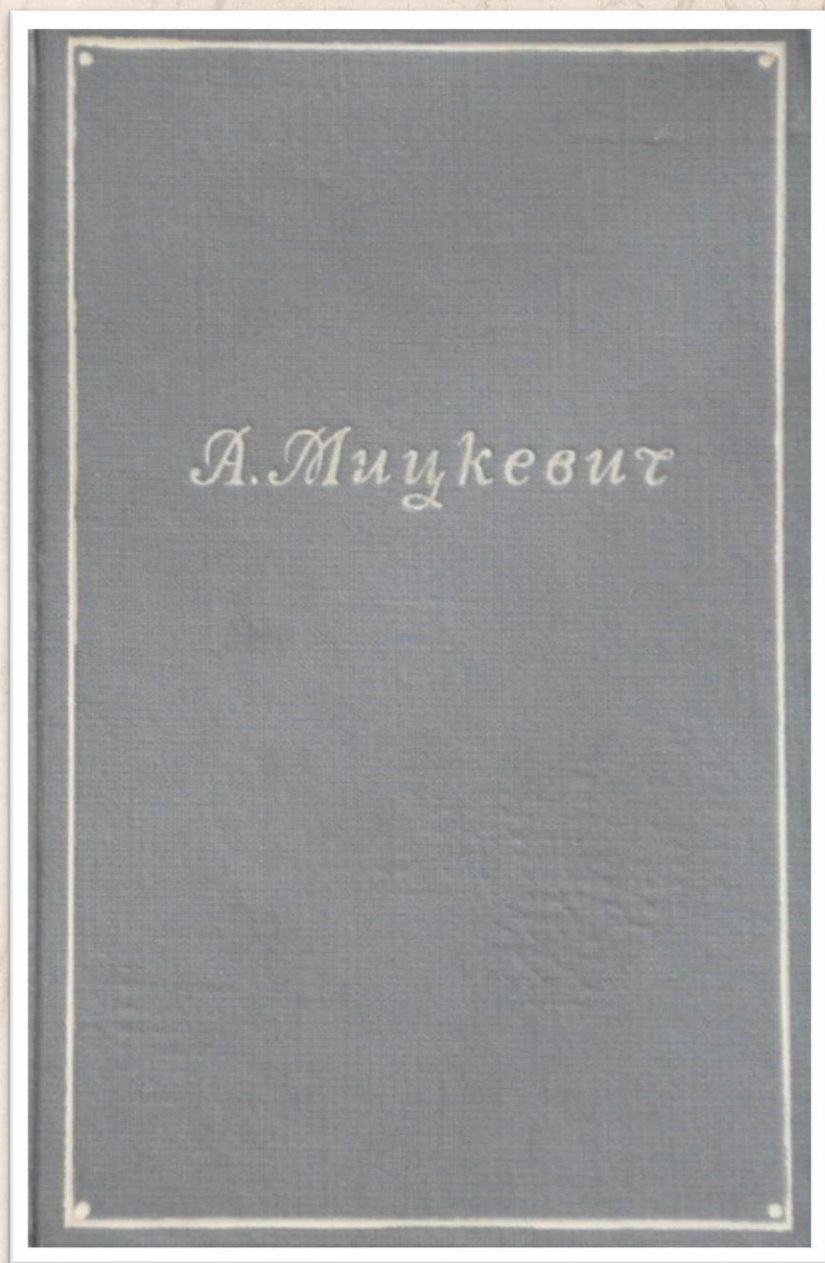

И(Пол)

М 703 б.

Мицкевич, А.

Баллады : пер. с пол. / А. Мицкевич. – М. :
Государств. издательство художественной
литературы, 1955. – 104 с.

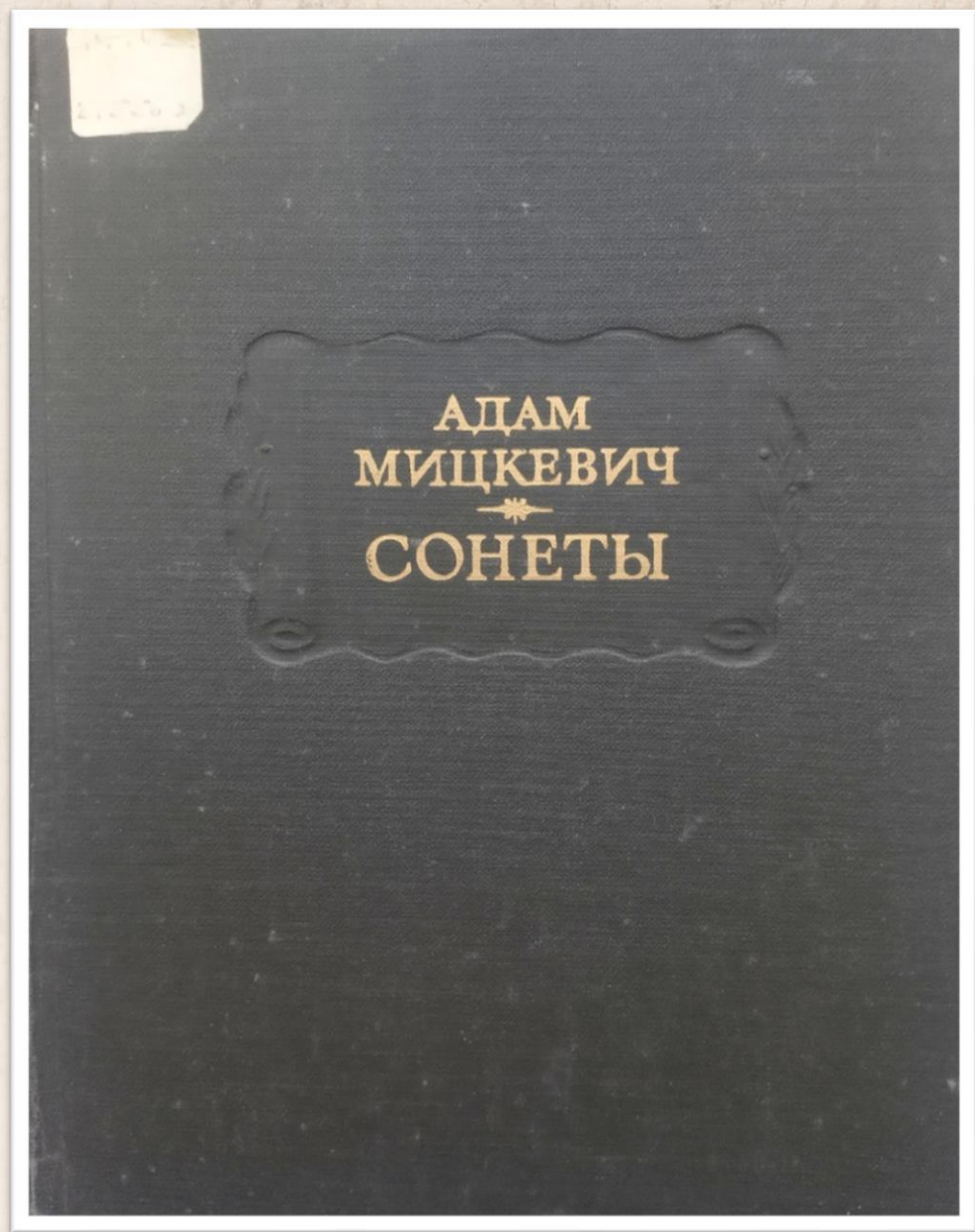
И(Пол)

М 703 с. с. / 5

Мицкевич, А.

Собрание сочинений : в 5 т. / А. Мицкевич. —
М. : Государств. издательство художественной
литературы.

Т. 5 : пер. с пол. — 1954. — 860 с.

И(Пол)

М 703 с.

Мицкевич, А.

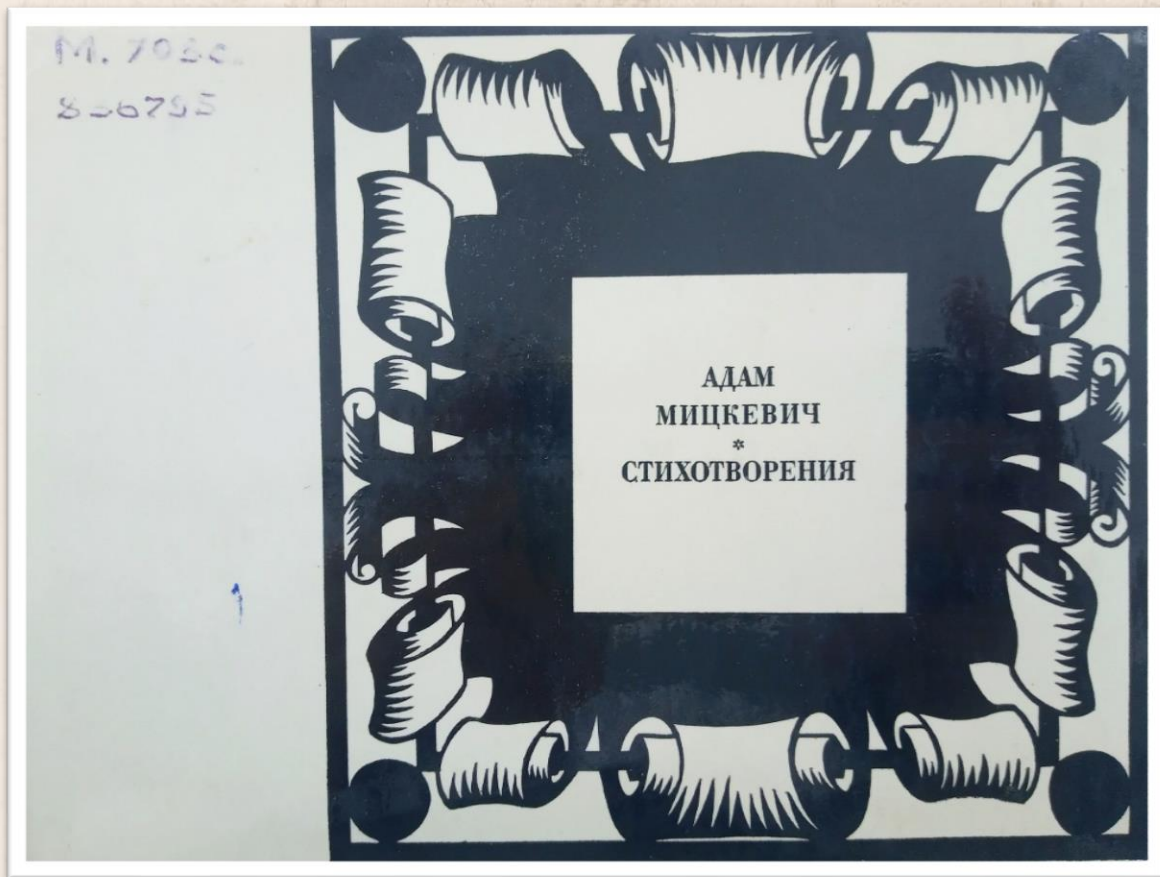
Сонеты : пер. с пол. / А. Мицкевич. – Л. :
Наука, Ленинградское отделение, 1976. – 344
с.

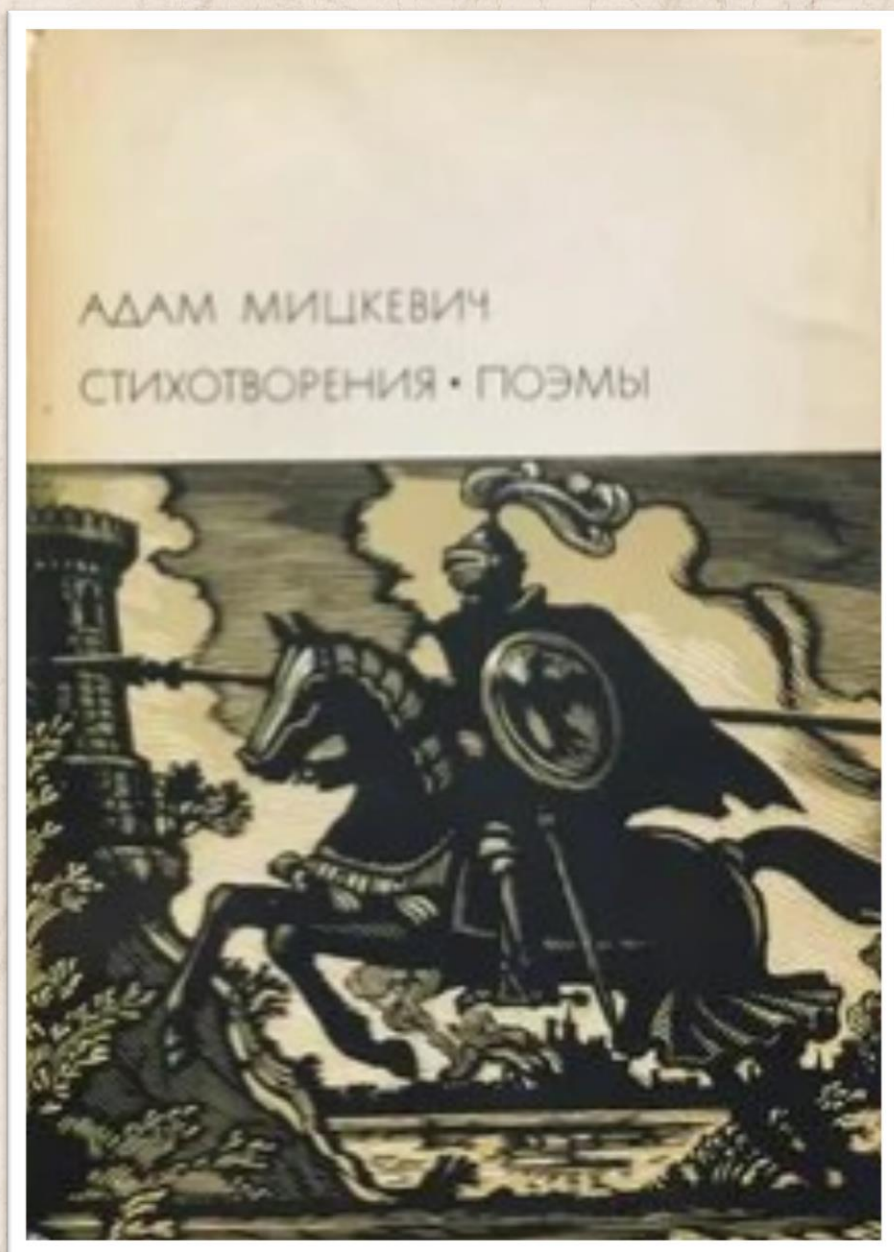
И(Пол)

М 703 с.

Мицкевич, А.

Стихотворения : пер. с пол. / А. Мицкевич. —
М. : Художественная литература, 1974. — 224
с.

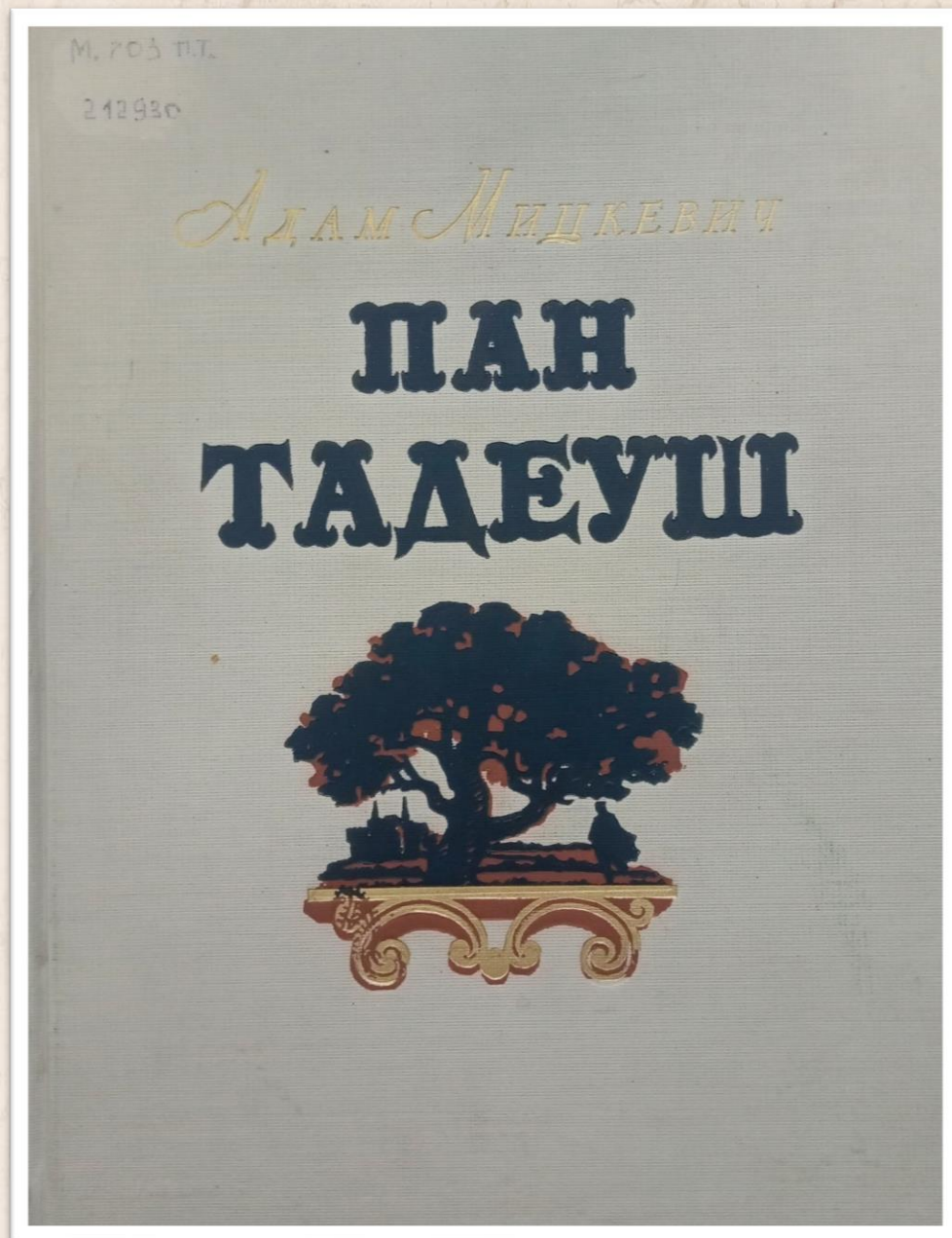

И(Пол)

М 703 с.

Мицкевич, А.

Стихотворения. Поэмы : пер. с пол. / А.
Мицкевич. – М. : Художественная
литература, 1968. – 742 с.

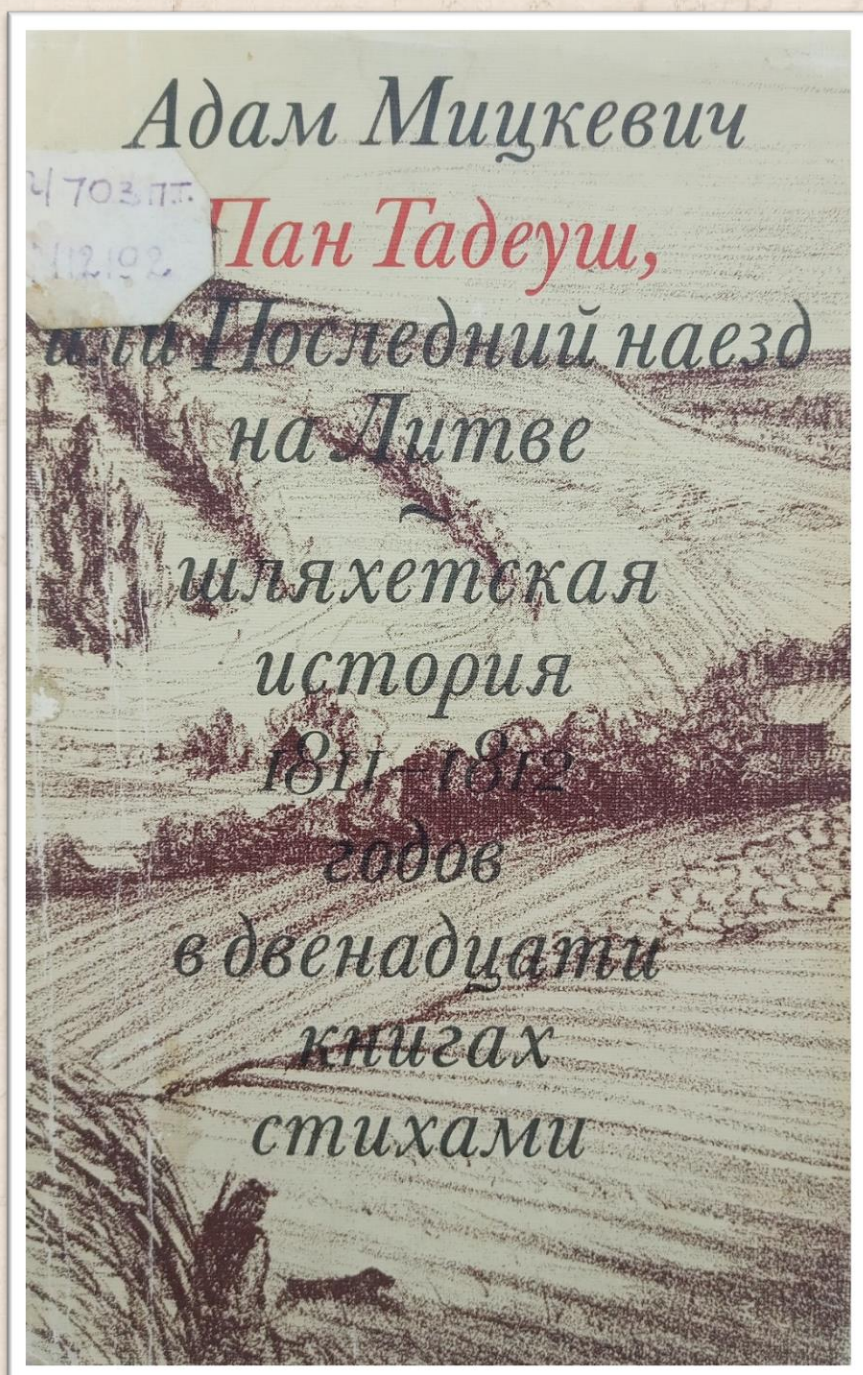

И(Пол)

М 703 п. т.

Мицкевич, А.

Пан Тадеуш или Последний наезд на Литве :
шляхетская история 1811 – 1812 годов в
двенадцати книгах стихами / А. Мицкевич. –
М. : Государств. издательство
художественной литературы, 1956. – 336 с.

И(Пол)

М 703 п. т.

Мицкевич, А.

Пан Тадеуш или Последний наезд на Литве : шляхетская история 1811-1812 годов в двенадцати книгах стихами / А. Мицкевич. – М. : Книга, 1985. – 416 с.

«Дарогаю жыцця Адама Міцкевіча»

(225 год з дня нараджэння Адама Міцкевіча (1798-1855 гг.),
беларускага паэта, пісьменніка, перакладчыка і драматурга)

Віртуальную выставу падрыхтавала бібліятэкар 2-й катэгорыі
Лапцева Л. Д.